

Tak již popáté- Jambo z Konga,

s pravidelnými měsíčními dopisy jsem trošku ve skluzu, začínám tu měsíc už sedmý, dopis, který posílám, je jen pátý. Mám ale spoustu výmluv a některé z nich jsou dost věrohodné- neustálé výpadky proudu a neustálá ztráta pojmu o čase. Tak mě prosím omluvte.

Jak se vůbec máte? A jaké je u vás počasí? Zimy už pominuly, předpokládám. U nás tu teď končí sezóna dešťů. A čekají nás sucha. Začne se pomalu ochlazovat. Největší zima tu prý bude v červnu, červenci a srpnu. Nějak si to nedovedu představit.

Kde začít. Třeba tím, že vám přeju krásné prožití doby velikonoční. Já si teď vzkříšeného Krista užívám plnými doušky, jsem totiž na necelé tři dny v Kafubu u sester salesiánek, jako o vánočních prázdninách. Tak je čas na přemýšlení, modlitbu, čtení, slavení a konečně psaní.

Naše spolupráce s Bralimou (velkým výrobcem piva a sladkých nápojů) pokračuje. Jednou jsem se bavila s Joelem, jedním z větších kluků, že tam byl jednou na

exkurzi. Zavolala jsem panu Murckovi, holanďanovi, obchodnímu manažerovi Bralimy, co nám věnoval 500 sladkých nápojů na svátek Dona Bosca. A ten mi řekl, ať napíšu dopis. Tak jsem napsala dopis s žádostí, jestli můžeme navštívit továrnu s asi 50 kluky. Ve středu jsem ho odevzdala na vrátnici. A hned v pátek mi volali, že můžeme dorazit v sobotu. Tak jsme během sobotního dopoledne sestavili dvě skupiny po 25. A v jednu hodinu odpoledne vyrazila první skupina, pěšky, továrna není od Bakanja daleko. Exkurze byla docela zajímavá,

kluky ale pochopitelně nejvíce nadchla poslední část a to „ochutnávka“. Každý dostal dvě lahve nápojů dle vlastního výběru, velcí kluci (a já) pak jednu láhev piva. Povedená akce.

No a navíc nám pan Murck věnoval dalších 200 nápojů pro nedělní manifestaci. Manifestace proběhla 8. dubna, dva (prý velmi známí) rappeři z města, které jsem potkala jednou

v divadle, nám nabídli, že dorazí zpívat k nám do Bakanja. Kluci je znají z televize. Tak jsme pozvali i kluky z Magone a Cité des Jeunes, secvičili sami nějaká čísla a v neděli to vypuklo. Měli jsme jen jeden mikrofon, žádné podium a mizerné ozvučení. Ale i tak se to povedlo. Kluci si taky zarappovali a zatancovali a večer obdržel každý jednu lahev coca-coly.

V pondělí 9. dubna jsme se vydali do zoo. To byla taky velká akce. Jelo nás totiž 57. Stalo se to tak. Na to pondělí jsme měli domluvenou návštěvu v muzeu. Pro dvě skupiny po 25, od 13:00 do 15:00. Díky otci Sergovi jsme měli slíbený autobus na dvanáctou hodinu od Asociace žen-řidiček (zadarmo). Co se ale nestalo. V sobotu dopoledne jsem volala do muzea pro potvrzení návštěvy. No a pán z muzea mi jen tak mimochodem oznámil, že se omlouvají, ale že se na poslední chvíli rozhodli vymalovat. Takže nás nemůžou přijmout. No tak jsme se

rozhodli změnit destinaci a vydat se do lubumbashské ZOO. Bylo to super. Z těch 57 nás bylo 10 „velkých“, takže jsme si rozdělili „malé“ a vydali se prozkoumávat kouty této zoologické zahrady. Já z toho byla vážně dost nadšená, kluci taky, navíc nám pan Rien, holanďan, co tam byl s námi, koupil na konci návštěvy každému jahodovou zmrzlinu. Sladká tečka na závěr. Jen se naskytl menší problém týkající se mého fotoaparátu. Svěřila jsem ho jednomu z velkých kluků, sama jsem si chtěla s malými klidně prohlížet zvěř a tak vůbec. No a to nakonec způsobilo velké rozepře. „Malí“ byli děsně naštvaní na mě a na „velké“ kluky, protože ti se fotografovali jen navzájem. Je to úsměvné, když je na vás ale „děsně“ naštvaných 30 malých kluků, nadávají ti do čarodějnic a říkají: „Počkej v Bakanja, to dostaneš,“ tak vám úplně do smíchu není. Ale to jim vydrželo tak deset minut, pak už jsme zas byli děsní kámoši. Není to vždycky úplně jednoduché.

Bavila jsem se teď v Kafubu se sestrou Klárou, italskou salesiánkou. A ta mi říká: „Pracovat s dětmi, to je radost. Cítí, že je máte rádi. A když jste unavení, tak vás nechají si odpočinout. Chápu, že to potřebujete.“ Já jí ale musela poněkud oponovat, protože přesně tohle naši kluci nechápu. Čím víc jste s nimi, tím více vás potřebují. A když pak chcete nějakou chvíli pro sebe, je to skoro nemožné. Stojí za vašimi okny, klepou na dveře, požadují všechno možné i nemožné, i když to nepotřebují. Jen chtějí, abyste otevřeli dveře a byli s nimi.

Vysvětlujete tomu prvnímu, že taky potřebujete mít někdy chvíli čas pro sebe. A když to náhodou pochopí a od vašich dveří se odlepí, tak přijde další a celý proces vysvětlování začne znova. Moje pondělní odpoledne, které mám vyhrazené na přípravu mého kurzu a vyřizování emailů (to většinou nestihnu, protože ve čtyři hodiny odpoledne u nás pravidelně vypadává proud), tedy trávím v komunitě. Jediné místo, kam kluci nemůžou. Jedině tam můžu v klidu pracovat. Kluci jsou

zvyklí, že tu jsme pro ně. Je to pravda a je to dobře, má to ale i své stinnější stránky. Třeba teď v neděli mě v šest ráno probudilo klepání a zoufalé: „Iveta, c'est moi!“ Byl to Jean, který se mě nevinně zeptal, jestli bych mu nepůjčila jehlu a nit. Tvářil se, jako by to teď, v neděli v šest hodin ráno, byla ta nejdůležitější věc na světě. Nebo kluci klepou v deset večer, jestli nemám svíčku, prášek proti bolesti hlavy, náplast, desinfekci. Nebo mě chtějí jen pozdravit. Mám je ráda, to jo. Ale „trop c'est trop...“ ☺

Vězení Kasapa. Už jsem tam byla třikrát. Dea, toho advokáta, kterého jsem zmiňovala v minulém dopise, ještě pořád nepustili. Je to absurdní, ale to, že je zavřený, přináší hodně plodů. Rozjel v tamní knihovně kurzy alfabetyzace a kurzy práva, zajímá se o případy nezletilých kluků, studuje jejich soubory a je v kontaktu se sociálními pracovníky, kteří je

z vězení můžou dostat. Po třetí návštěvě, kdy jsme donesli nezletilým klukům oblečení a karty, hráli s nimi dámu a koupili každému koblížek, a kdy mě čtrnáctiletí kluci žádali jen o mouku a olej, aby si mohli udělat bukari, jsem si ale řekla, že to takhle přece nemůžeme nechat. Deo, ten advokát, zavolal sociálnímu pracovníkovi, který má případy nezletilých vězňů na starosti. No a hned druhý den ráno jsem se za ním vydala k dětskému soudu. A po dlouhém rozhovoru s Davidem, sociálním pracovníkem, jsme se domluvili, že zařídí, aby Francka, který nám ležel nejvíc na srdci (psala jsem o něm v minulém dopise) pustili. K mému překvapení prý hned ten den (dost podezřelý). Měla jsem už předtím domluveno s komunitou, že by u nás mohl Franc zadarmo studovat. No a tak nám ho večer dovedl do Bakanja. Já zaplatila 20 dolarů (20 dolarů=svoboda dítěte?) a Franc vypadal jako v sedmém nebi. V Bakanja zná spoustu kluků, i otce Serge a bratra Pascala. Šel spát k své sestře do Keniy (prý) a druhý den dorazil, jak jsme se domluvili. Šli jsme spolu do sociální kanceláře a tam Franc všechno pověděl sociálním pracovníkům. Po dlouhém povídání jsme se nakonec s Francem dohodli, že si dáme ten den v sedm večer sraz u nich v Kenyi s jeho starším bratrem, u kterého tvrdil, že bude bydlet. Papíry pro Francka jsme museli vyřídit s ním. Přes den to nebylo možné, prý je to řidič taxi a domů se vrací až večer. No tak jsme se tam večer

vydali. Já, jeden mladý kněz a čtyři velcí kluci z Bakanja. Byla už pořádná tma a ta část Kenyi, kam jsme měli namířeno, je prý jedna z nejnebezpečnějších. Měla jsem na sobě obrovský svetr s velikou kapucí. „Muzungu, una tafuta nini?“ jsem ale slyšela dost často („bělochu, co tu hledáš?“) Proplétali jsme se dlouho malými uličkami. Ale Francka jsme nenašli. Řekl nám falešnou adresu. Nikdo ho tam neznal. Ani jeho bratra... Byla jsem z toho fakt dost špatná, protože jsem tomu klukovi věřila. A co se stalo na závěr? Před třemi dny volali z dětského soudu: „Tak Francka včera večer znovu zatkli.“ (Pokračování příběhu v příštím dopise...)

Osmého března tu byla velká sláva. Den žen! Ráno jsem jen otevřela školní kancelář a rozdala klukům uniformy a hned jsme se vydaly do města na pochod. Nebo spíš přehlídku žen. Já na sobě měla africkou róbu, co mi kamarádka ženy našeho pana doktora skvěle ušila. Ostatní, bylo nás pět (4 Belgičanky a já), si dokoupily africkou látku v obchodě ve městě. Měly jsme

s sebou malou vlaječku s nápisem: „ Volontaires de Don Bosco“ (*dobrovolníci Dona Boska*). Centrum města bylo úplně zacpané, všude byly tisíce žen v neuvěřitelně parádních afrických sukních a šatech. Joli, Konžanka, se kterou jsme se setkaly ve městě, nám ale řekla, že s tak malou vlajkou pochodovat nemůžeme. Že to musí být něco viditelného, protože to bude z dálky snímat kamera a moderátor bude oznamovat, jaká skupina se blíží. Tak jsme se vydaly na vedlejší tržiště koupit velké bílé prostěradlo a zvýrazňovače a vlajka byla na světě. „Jó, ženy tady u nás mají jen jeden měsíc v roce. Muži zbývající jedenáct,“ takto mi odpovídala drtivá většina mužů, se kterými jsem se bavila. Smutné je, že to myslí vážně. Taky jsem měla slovo na den pro učitele na téma: „Role ženy ve společnosti“. To se pak rozproudila diskuze panečku... Celým městem, jakožto městem salesiánským, dalo by se říct, teď hýbá jedna věc.

A to urna Dona Bosca, která dorazila do Lubumbashi koncem března. Navštěvuje všechna salesiánská centra, k nám dorazí v pátek 13. dubna. Je to taková symbolická „návštěva“ zakladatele obrovského díla, které je v Lubumbashi opravdu neskutečné. Člověk by se mohl pousmát nad tím, že se kvůli urně dělá takového povyku. Tuto návštěvu ale provází spousta milostí. Jedna z novicek mi tady v Kafubu vyprávěla, jak se díky Donu Boscovi uzdravila její maminka. Když byla urna v katedrále, tak se ta žena, která měla obrovské problémy s dýcháním a s chůzí, zeptala hlídačů, jestli se může jen letmo dotknout urny. Ti jí to dovolili. Ta žena řekla: „Done Bosco, dala jsem Ti svoji dceru (ta dcera je salesiánkou- kongregace spoluzaložená Donem Boscem), Ty mě teď za to uzdrav.“ No a stalo se. Hned v okamžiku dotyku. Věřte, nevěřte. Každopádně zázraky se dějí.

S přijetím urny Dona Bosca je spojeno i intenzivní nacvičování akrobatů a tanečnicků. Spolupracujeme

s jedním akrobatem a tanečníkem z města, kluci jsou nadšení a my taky.

Jean Pierre, kluk, co pracuje v Bakanja jako zahradník, se bude ženit. Pozval mě na svoje zasnuby. No a konžské zasnuby, to není jen tak. Až jsem z toho měla dojem, že si tu ženu prostě kupujete. Zasnuby, to

byl až druhý krok. Nejdřív byly tzv.předzasnuby. Záleží na rodině nevěsty, co všechno si nadiktuje. Když je rodina moc náročná, tak se jejich dcera taky třeba nikdy nemusí vdát. Rodina Gracie (Jean Pierrovy budoucí manželky) ale našťastí náročná nebyla. Pro zasnuby si nadiktovali jen boty a oblek pro tatínka, velkou nádobu na mouku, oběd (viz.foto) a 200

dolarů tuším. To byl kámen úrazu, protože v obálce obdrželi dolarů jen 100. Tak začala táhlá diskuze, zpočátku rozepře, poté se to uklidnilo a Gracia s Jean-Pierrem si mohli oddychnout. Celé to probíhalo ve svahilštině, tak jsem si spoustu věcí musela

domýšlet. Ale tak nějak zhruba to proběhlo☺.

Nesmím zapomenout zmínit Velikonoční svátky. Květná neděle, Zelený čtvrtek, Velký Pátek, Bílá sobota... Na Bílou sobotu jsme byli na mši svaté ve vedlejší farnosti, pět z našich kluků tam totiž mělo přijmout svátost křtu. Obřad začal v osm hodin večer. A do Bakanja jsme se dostali v půl druhé v noci. Zpívalo se, křtilo, tancovalo...

Pár krátkých historek:

Do salesiánského centra v Rwashi dorazilo šest holek. „Musíte nás naučit číst, psát a šít,“ oznámily tamním sestram. „Nic z toho neumíme.“ To bylo před několika týdny. Teď je těch holek šestnáct a studují s tamními sestrami čtení, psaní a šití.

Leon, jeden z našich kluků, který studuje v první třídě rattrapage, měl jednu špatný den. Nesouhlasil s výsledky, které jim řekl jejich učitel (jeden z aspirantů) a když se učitel nedíval, přiskočil k němu a vytasil na něj nůž. Nůž byl naštěstí tupý a učitel i Leon jsou živí a zdraví.

Jeden z externích kluků vyrušoval na Popeleční středu při mši. A náš stažér se rozhodl vyhodit ho na měsíc ze školy. Nechácala jsem to, byli jsme v kanceláři s ním a s jeho tátou. Tak jsem se přimlouvala, že týden by snad stačil. No a co ze Serge nakonec nevypadlo: jednou byl vyhozen ze školy na 2 měsíce!

A prospěl. Tak proč by nemohl někoho vyhodit na měsíc...

Jeden z našich malých kluků (deset let) odešel z Bakanja do jiného centra. Prý na prázdniny, nikomu ale nic neřekl. Pak se chvíli toulal městem, kde ho potkal Alain, francouzský dobrovolník. „Ještě si tu něco zařídím a za pár dní se vrátím na intr,“ odpověděl mu na otázku, kdy dorazí do Bakanja.

Realita v Kongu? Jeden z učitelů tady v Bakanja je zoufalec a alkoholik, který už byl více než 50x poučen. Neustále není ve třídě, a když tam náhodou je, tak od žáků žádá peníze. Ale má 5 dětí a hodnou ženu, tudíž ho prostě nemůžou vyhodit. Celá rodina by trpěla. Práce není.

Moji drazí, krásné prožití doby Velikonoční a krásné jaro! Myslím na vás!

Iveta